

Interactievaardigheden: *begeleiden van interacties tussen kinderen*

Als gastouder stimuleer je contact tussen kinderen door activiteiten aan te bieden, maar ook door het sociaal contact tussen kinderen onderling te ondersteunen. Door samen te spelen en iets samen te maken, ontwikkelen kinderen respect voor elkaar en kunnen zij relaties met elkaar opbouwen. In een serie van zes artikelen laat pedagoog Joyce Blauwhoff zien hoe gastouders interactievaardigheden toepassen in hun werk. In dit artikel de zesde, en tevens laatste, interactievaardigheid: begeleiden van interacties tussen kinderen.

Gastouder Annet zit met haar gastkinderen aan tafel. Sophie (3 jaar) begint te vertellen dat ze gisteren met oma naar de dierentuin is geweest. Sophie vertelt honderduit over de dieren die ze heeft gezien. Annet zegt: 'Dat moet vast gezellig zijn geweest! Welke dieren heb jij weleens gezien in de dierentuin, Manuel? Vertel dat maar aan Sophie', zegt Annet. Manuel richt zijn aandacht op Sophie en vertelt over de aapjes in de dierentuin. 'Die aapjes heb ik ook gezien!' roept Sophie enthousiast. Het gesprekje tussen Manuel en Sophie zet zich voort terwijl Annet de broodjes smeert.

Wat is het begeleiden van interacties tussen kinderen?

De groep kinderen bij een gastouder verschilt in leeftijd en achtergrond. Als begeleider van deze kinderen breng je hen met elkaar in contact en laat je hen samen spelen en ontdekken. Kinderen leren zo op een jonge leeftijd wat sociale vaardigheden zijn. Positief sociaal gedrag, zoals luisteren naar elkaar, elkaar helpen, delen en samen praten, moedig je aan. Dit zijn positieve interacties tussen kinderen. Er zijn ook negatieve interacties, zoals ruziemaken, pesten of de

baas spelen. Als gastouder corrigeer je deze interacties. In het bovenstaande voorbeeld begeleidt Annet de kinderen door ze positief contact met elkaar te laten maken.

Onderlinge interactie bevorderen tussen kinderen

Als gastouder stimuleer je een wij-gevoel en bevorder je positieve onderlinge relaties, zodat kinderen in elkaar geïnteresseerd raken. Het werkt versterkend als je ontspannen en vrolijk bent en de kinderen enthousiast maakt voor nieuwe activiteiten. Dat zijn activiteiten of dagelijkse bezigheden waarbij kinderen kunnen samenwerken, zoals samen koken of fruit schillen. Het belonen van gedrag met aandacht en complimenten werkt als toverstafjes. Zodra je ziet dat kinderen elkaar onderling helpen, laat je merken dat je dat fijn vindt. Zo maak je de kans groter dat ze elkaar de volgende keer ook helpen. Geef zelf ook het goede voorbeeld, want kinderen kijken veel naar volwassenen. Als je laat zien dat je andere mensen waardeert en met hen samenwerkt en warm en liefdevol communiceert over andere mensen, dan nemen kinderen eerder dit gedrag over.

Conflicten tussen kinderen

Ruziemaken hoort bij de ontwikkeling van kinderen en dat geeft ze de mogelijkheid om sociale relaties te oefenen. Ze leren rekening te houden met de wensen van anderen. Ze leren te zoeken naar oplossingen die voor beide partijen bevredigend zijn. Negatieve interacties hebben invloed op het welbevinden van het kind. Daarom is het belangrijk dat je kinderen goed begeleidt bij conflicten. Kinderen hebben de ruimte nodig om conflicten op te lossen. Hiermee geef je aan dat de conflicten er mogen zijn, want het zijn tenslotte mooie leermomenten. Onderstaande stappen kunnen je helpen om kinderen te begeleiden. Deze stappen gelden voor kinderen die verbaal vaardig zijn.

Stap 1: Benader kinderen rustig en stop gedrag dat pijn veroorzaakt

Als kinderen een conflict hebben waarbij ze elkaar pijn doen, ga dan naar hen toe en stop dit gedrag. Het is belangrijk dat je kinderen zelf rustig benadert en ze respectvol aanraakt. Hierbij geef je het goede voorbeeld. Wees je bewust van je lichaamstaal en praat met een kalme stem. Straal een positieve en neutrale houding uit. De volgende stap is het benoemen van gevoelens.

Stap 2: Bevestig en benoem de gevoelens van kinderen

Maak duidelijk aan de kinderen dat je hun gevoelens begrijpt door eenvoudige en beschrijvende taal te gebruiken. 'Ik zie dat je boos bent en bij jou zie ik tranen.' Als je de kinderen laat merken dat je hun gevoelens erkent en begrijpt en daarbij geen partij kiest, geef je ze de ruimte om hun gevoelens te uiten. Je geeft hiermee de boodschap: 'Je mag er zijn met jouw boosheid en/of verdriet.'

Stap 3: Verzamel informatie over wat er is gebeurd

Geef kinderen de tijd om ze te laten vertellen wat er is gebeurd. Zorg dat je neutraal blijft en geen partij kiest. Het gaat bij deze stap om het verwoorden van hun eigen beleving. Actief luisteren en af en toe iets samenvatten, zorgt ervoor dat een kind zich gehoord en gezien voelt.

Stap 4: Formuleer het probleem opnieuw

Vat in het kort samen wat de kern is van het probleem: 'Als ik jullie goed begrepen heb, dan...'

Stap 5: Laat kinderen samen een oplossing bedenken of geef een mogelijke oplossing

Geef kinderen de tijd om een oplossing te bedenken, vooral oudere kinderen zijn goed in staat om creatieve oplossingen te bedenken. Bij jonge kinderen kun je zelf een mogelijke oplossing geven.

Stap 6: Blijf ondersteuning geven

Blijf in de nabijheid van de kinderen en houd een oogje in het zeil. Kinderen kunnen soms hulp nodig hebben om de oplossing uit te voeren. Ook kunnen er opnieuw problemen ontstaan omdat een van de kinderen het conflict nog niet afgesloten heeft. ◀

Wist je dat...

- ... 2- en 3-jarigen gemiddeld per uur vijf keer kleine irritaties hebben, zes meningsverschillen en één keer per uur een ruzie hebben met boosheid of verdriet (Singer & De Haan, 2006)?
- ... volwassenen snel geneigd zijn om in te grijpen bij botsingen tussen kinderen, terwijl zo'n botsing zich vaak vanzelf oplost?
- ... als een kind warme interacties beleeft bij de gastouder waarin het zich gezien en gehoord voelt, dit leidt tot een hogere mate van welbevinden?
- ... gastouders zelf de positieve groeps sfeer kunnen bevorderen door onder andere voorbeeldgedrag te laten zien, aandacht te hebben voor nieuwe kinderen en positief sociaal gedrag te belonen met aandacht?

'Als kinderen op jonge leeftijd leren omgaan met verschillen tussen mensen, bevordert dat hoe zij later omgaan met mensen in de maatschappij die anders zijn. Ze leren dat het oké is dat iemand anders is.'

Ada Pauwels is onder de naam van Wijk Kinderrijk werkzaam als zzp'er en aangesloten bij Eigen&Wijzer Gastouderbureau Gooi&Eemland. Zij vertelt hoe zij in de praktijk interacties tussen kinderen begeleidt.

Hoe ga jij om met botsingen tussen kinderen?

'Ik werk alleen en daardoor zijn kinderen sterk op mij gericht. Zij leren veel door te kijken hoe ik met andere kinderen omga. Ik ga op kindhoogte zitten en ik vraag om hun aandacht. Dan leg ik bijvoorbeeld uit hoe ze samen weer verder kunnen spelen als er een botsing is. Verder ben ik erg van het praten en uitleggen en ik vertel kinderen wat ik zie. De kinderen pikken dit heel snel op en dan komen ze vaak vanzelf met de oplossing als er een botsing is. Als het erom gaat dat Sanne verdrietig is omdat een ander kind het speelgoed heeft afgepakt, dan pak ik het speelgoed zelf ook niet terug. Ik vraag dan of ik het speelgoed mag. Soms moet ik het dan wel vijf keer herhalen, maar ik blijf volhouden. Ik leg dan uit dat het kind er straks mee mag spelen. Maar wat ik vaak ook zie is dat ze zelf snel met een oplossing komen, hoe klein ze ook zijn. Ze vragen zelf nu het speelgoed aan elkaar terug. Bij een botsing wil ik het verhaal altijd van twee kanten horen. Ze zeggen dan ook altijd even 'sorry' tegen elkaar. Bij dreumesen zet ik vooral de mimiek van mijn gezicht in als ze een grens overgaan. Ik word nooit boos, maar als ik dan boos kijk, dan maakt dat meteen indruk. Ik spreek ook op een lage toon. Het werkt echt om mimiek en beweging in te zetten.'

Samenspelen. Hoe stimuleer jij dat?

'Samenspelen stimuleer ik door gezamenlijke momenten te creëren. Ik vind het belangrijk dat we het gezellig maken aan tafel, het lijkt soms meer een activiteit. Ze mogen meehelpen met de tafel dekken en ze kunnen zelf hun brood smeren. Daardoor leren ze ook samenspelen. Samenspelen komt ook terug in de activiteiten die we samen doen. Ik respecteer het ook als kinderen aangeven dat ze niet willen dat een ander kind meedoet en ze even met z'n tweeën willen spelen. Ik leg het dan altijd uit, want als kinderen een afwijzing ervaren is dat vervelend. Als kinderen op jonge leeftijd leren omgaan met verschillen tussen mensen, bevordert dat hoe ze later omgaan met mensen in de maatschappij. Ze leren dat het oké is dat

iemand anders is. Kleine kinderen zien vaak nog geen verschillen. We gaan vaak naar de kinderboerderij en die wordt onderhouden door mensen met een beperking. Als ik kinderen erg zie kijken naar die mensen, probeer ik iets uit leggen: "Die meneer kan niet goed lopen of die meneer heeft één been."

Heb je nog tips voor collega-gastouders?

'Het is belangrijk hoe je zelf omgaat met interacties met kinderen. Het kind bekijkt hoe jij bent en daar spiegelt het zich ook aan. Tijdens de jonge leeftijd zijn we toch het voorbeeld voor een kind. Ik vind het belangrijk om kinderen beleefdheid te leren. Ze leren 'alsjeblieft' en 'dankjewel' zeggen. De kinderen leren gedag te zeggen in de winkel en ik spreek ze hierop aan: "Ik hoorde die meneer jullie gedag zeggen." Vaak zeggen ze dan in koor: "Goedemiddag meneer!" We spelen en zingen samen en ik laat ze tijdens spel ook reageren op elkaar. Tevens laat ik kinderen zelf oplossingen met elkaar bedenken. Ik heb bijvoorbeeld twee bekers van Cars en twee bekers waar prinsessen opstaan. Ik weet dat de prinsessenbekers in trek zijn onder de kinderen, maar ik koop er bewust niet meer van. Ik zet ze dan op tafel en vraag de kinderen: "Hoe moeten we dit nu oplossen?" Tot slot: heb geduld en wacht even met reageren. Het duurt even bij kleine kinderen voordat een boodschap binnenkomt!'

Over de auteur

Joyce Blauwhoff is pedagoog en trainer in haar praktijk JB Expertise, Training & Advies. Kijk voor meer informatie op www.jbexpertise.nl
Dit was het laatste artikel in de reeks Interactievaardigheden. KIDDO bedankt Joyce hartelijk voor haar bijdragen!